Nagyvárad, 1909. XV. évfolyam 179. szám. Vasárnap, augusztus 8.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
A kiadóhivatalban átvéve:
Egész évre ... 16 kor.
Negyedévre ... 4 «
Helyben házhoz hordva:
Egész évre ... 20 kor
Negyedévre ... 5 «
Vidékre postán szállítva:
Egész évre ... 24 kor.
Negyedévre ... 6 «

TISZÁNTÚL
POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és ünnep utáni napok kivételével.
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Nagyvárad, Apácza-utcza 3.
A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.
Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.
Egyes szám ára 8 fillér.

A sülyedés utján.

A lelkiismeret szabadság az állami mindenhatóságnak absolut korlátozója. Hogy valaki valamit tegyen, vagy ne tegyen, azt az államhatalom a maga erőszakos eszközeivel elérheti, de hogy, amit valaki tesz, vagy nem tesz, szent meggyőződéséből tegye, vagy ne tegye, azt az államhatalom soha keresztül nem viheti. Az én egyházamat az államhatalom koldussá teheti, béklyóba verheti, üldözheti, elnyomhatja, de hogy én ezt helyeseljem, hogy ezen elnyomó intézkedéseket, mint mintaszerü jogi alkotásokat elismerjem és másokat is hasonlóra buzditsak, azt tölem senkinek joga követelni nincsen és nem is lehet. Minél több törvénye van az államnak olyan, mely a lelkiismeretbe belevág, kényszer alá hajtja, annál gyengébb lábon áll abban a szerencsétlen szervezetben az egész jogrend biztonsága.

Franciaország a mult század hetvenes évei óta több mint harminc olyan törvényt hozott, amelyek a katholikus hitéletet csaknem lehetetlenné tették. Végül meghozták az ugynevezett szeparációs »törvényt«, mely az egyháztól az államot végképpen különválasztja, de az ekként szabaddá tett egyházat végképpen koldussa teszi.

A katholikusok egymással való egyenetlenségének köszönhetni, hogy az ország katholikus népe ezt a valóságos rablást némán türte és türi.

A páholyok azonban tovább mentek. Most azt követelik a katholikus püspöki kartól és papságtól, hogy ezen törvények parlamentális megváltoztatására semmiféle alkotmányos eszközzel törekedni ne merjenek, hanem némán ismerjék el ezen rablási manővert, s mint a szabadság diadalát üdvözöljék.

Innen van, hogy egyre-másra olvassuk, mint hurcoltatnak a katholikus egyház püspökei, bibornokai és papjai az állami törvényszékek elé s onnan a fegyházba, amiért a hiveket esküdött kötelmeikhez hiven körlevelekben figyelmeztették az »uj rend« gyászos következményeire. Minél magasabb rangu valamely egyházfő, annál hosszabb tartamu fogságra vetik »az egyház legidősebb« leányának hivataloskodó zsarnokai.

A szabadkőmives franciáknak ugyanis az a törekvése, hogy az összes francia püspöki kart börtönre vettessék, a gyermekeknek 17 éven aluli karban a keresztelését egyszerüen megtiltják s a községeket felhatalmazzák, hogy a birtokukba átadott katholikus templomokat bármily »magasabb» célu bölcseléti vagy vallási összejövetelek számára bérbe adhassák.

Ha ezt elérték, mindent elértek, mert a pásztor nélkül hagyott amugy is vallásos élet nélkül való francia nép még nagyobb mérvben fogja odahagyni vallását, mint azt eddigelé cselekedte. Ha még a jelen politikai rendszer husz, vagy harminc évig eltart, Franciaország az atheizmus és a spiritualizmus babonájának hazája leend, amelyben itt ott elvétve fog lézengeni egy-egy nyomoruságosan tengődő egyházközség.

Igy van ez tervelve és szomoru dolog, de — sikerülni is fog.

Miért?

Hát az okot nem kell sem nagyon mélyen, sem nagyon messze keresni. A francia papság és a francia köznép közt megszünt minden benső érintkezés. A nép a papját csak a templomokban látta, predikációit, meg nem szivlelte. Az országban általános megvetés tárgya lett a katholikus papok, tanárok és szerzetes irók által magasztalt monarchizmus és imperializmus s a francia köznép előtt a radikális és szocialista szónokoknak sikerült elhitetniök azt, hogy a katholikus egyház minden szabadságnak és haladásnak esküdt ellensége.

„TISZÁNTÚL" TÁRCZÁJA.

Simon.

Csodálatos, hogy a rózsaszinü vadgesztenyével következetesen bajom volt. Rózsaszinü vadgesztenye alatt kaptam az első, édes pofont Nyilassy preceptor urtól egy cigaretta fejében. Rózsaszinü vadgesztenye alatt hasadt meg a szivem, amikor kezembe került a Jánosi Dódi kézirata, amit a Gyurihoz intézett: Szeretem magát. És sok egyéb. Most meg, ha nézem ezeket a budai gesztenyevirágokat, kiugrom az ablakon és hazaszaladok Csopakra. Nehány száz kilométer az egész.

A csopaki rózsaszinü vadgesztenyék lényegesen mások, mint a más illetőségüek. De ez ostobaság és különben is ehhez senkinek semmi köze. A csopakiak ugyis tudják, más meg ugysem hiszi el.

Pontosan az ablakunkkal szemben valami fakókék fatáblára ez volt felirva:

— Simon Samu cipész.

Az utolsó, kissé indokolatlan s aféle helyi nevezetességgé nőtte ki magát nálunk. Mint valami régi kápolna, freskó, vagy efféle Nagy bajom, hogy olyan élénken emlékszem arra a kopott kék táblára. Más odavalóknak regen kipottyant már az eszéből; látszik, hogy azoknak okosabb dolga is van, mint a csopaki cipész. Ez a Samu különben is felbőszitett már nehányszor. Okvetlenül elpatkolt már régebben, de azért időnkint idejön lábatlankodni. Kisértetesdit játszik velem, a modern kisértet-rendszer szerint. Nem éjjel jön, — van eszében, — nem is a hátam mögött bukkanik fel, ahogyan pedig az igazi, orvosilag engedélyezett kisértet eljár, nem, hanem kiválasztja a legszebb, legnaposabb időt, a legsürübb utcát és olyankor ott jön szembe velem. Rám néz, aztán huss! nincs sehol. Valami görbelábu, nagyfejü zsidóember baktat a helyén.

Simon Samu képtelenül csuf volt. És hozzá még lehetetlenül élhetetlen. Ő volt az első és az utolsó élhetetlen zsidó, akit láttam. Szélessy Dani árvaszéki ülnöknél ismertem meg Ott ültünk a kanapén és fecsegtünk, — egészen bizonyosan valami szamárságról, — amikor Simon Samu becsuzott. Szélessy Dani volt akkoriban Csopak disze, virága, a bálok oszlopa és a pompás pesti illatok emlékszelencéje.

Simon valami ősrégi cipőszámlával jött, de modorában annyi volt a tökéletlen gyávaság, hogy igazán vétek lett volna kifizetni. Nem is történt meg Dani néhány anekdotát mondott neki, sőt amikor a rut kis zsidó esetlenül hebegni kezdett, hogy az egész mai napot hiábavaló szaladozással fecsérelte el, a szellemes Dani eléje állt és belebeszélt Simon tata szeplős arcába.

— Kedves Simon, a maga neve: Simon. A bolyongásainak sohasem lesz vége sem eredménye. Tudja-e kicsoda maga, Simon? Maga a bolygó zsidó!

Simon szerény, elismerő, szánalmas mosolyok között szivódott vissza. Szélessy Dani pedig másnap elmondta tréfáját a kaszinóban. No ettőlfogva a megyebeliek még rövidebben intézték el, a kis undoritó Simont. Jön a bolygózsidó, — mondták. Itt jön Ahasvérus.

Simon jött és Simon elment. Az arcán kuporgó fáradt, unalmas, üzleti mosoly egyre kopottabb, kényszeredettebb lett. Szemben lakott velünk; az udvarukon ott billegett az esteli szélben egyike az emlitett rejtelmes vadgesztenyéknek. Az alatt hömpölyögtek, tökéletlenkedtek Samu gyerekei. A nagyobbik leány volt; talán a hatodik évében járt akkor. Az arca szörnyü sápadt, vén volt. Majd az egész napja rá ment arra, hogy a kis öccsét ringatta a kocsijában.

Az a gyerek sokat visitott. Reggel, este: visitott Simon ugy egyenlitette ki a dolgot, hogy napról-napra hallgatabb, fakóbb lett. — Lám erre csak most jövök rá, hogy igy anali-

Gyászkalapokat gyorsan és olcsó árért lehet kapni, ugyszintén állandó nagy választék van bécsi és párisi modellekben legdivatosabb neglüzsé kalapokban, ernyőkben, harisnyák és keztyükben Ugyanott kalapdiszitések és alakitások, valamint ernyők huzása és javitását elvállalja.

Ujhelyi Róza
női kelapüzletében Nagyvárad
Rákóczi-ut. Telefon 130.

Maguk a francia hitvédő irók téves nyomokon jártak. Egyre másra akartak engedményeket tenni holmi ujabb tudományos szinben feltünő elméleteknek s ahelyett hogy a vallást védelmezték volna, alkudoztak, kegyelmet kértek, sopánkodtak, vagy beleesve a másik végletbe, nem is keresték a hitigazságoknak modern formákban való előadásával megnyerni azokat, akiket egyáltalán még lehetett. Maga az egyházi irodalom is aláhanyatlott ugy, hogy a némettel szemben versenyezni még csak nem is képes, pedig még olyan francia irók, mint Bougand Emil nagyon lebecsmérelték a németeket.

Ily körülmények között a francia népben nemcsak a vallástalanság lett teljesen általános, hanem az erkölcstelenségnek is oly szokatlan és megdöbbentő nemeivel találkozunk uton-utfélen, hogy a jobb lelkek Sodoma sorsától féltik hazájokat és nem méltatlanul, hanem nagyon is méltán.

Ebben az országban az atheizmus több mint százötven éve pusztit és ki tudja befejezi-e pusztitásait még a francia nemzet életében. A teljesen megromlott nemzet a szerbek és törökök sorsára jutott, — rohamosan fogy. Csak közismert dolgokat hoznánk ujra fel, ha a statisztika e nemü szomoru adatait részletezni akarnák.

Az igy aláhanyatlott nemzetet nincs ami visszatartsa a sülyedés utján, nincs egyetlen egy lángelméje, mely köré csoportosulni tudna. Az ábrándosabb, titokzatosságokra hajlandóbb lelkek, az okkultizmus és spirizmus öncsalódásainak csinálnak babonás propagandát. Sehol semmi vigasztaló kilátás a jövőre.

És mindennek a tetejébe a fiatal papságot megrongálta a Kant-féle szélhámos filozófia, mely az ellenmondások utvesztőjében semmivé tette a hitet magát; a monarchista es republikánus katholikus papok és hivek egymásrol mitsem akarnak tudni s a harc dul tovább a végső nyomoruságig.

Hazám láss és tanulj!

Gedeon.

Kristóffy agitációja. Mint fővárosi trdósitónk jelenti, a közelgő politikai válságnak máris megvannak a kellemetlensége i. *Kristóffy* József ujra jelt adott magáról, megjelent a politika homlokterében és pénzzel már most szervezi az agitációt a közelgő választások idejére; a háttérben Lukács László személye van. Kecskeméten Boros *Brindus* Mihály az ismert nevü paraszt szocialista agitátor Kristóffy pénzén most félmillió röpiratot nyomat. A röpirat két hét mulva jelenik meg. *Zalkai* Lajos, a pozsonyi »Reform« szerkesztője Kristóffytól 3000 koronát kapott. Kristóff y agitációjának célja a bankcsoport leterelésére irányul. Kristóffy együtt dolgozik e célja elérésére a nemzeti régi képviselőkkel, különösen Vlád Auréllal és Hodzsa Milánnal.

A horvát bán tervei. Rauch báró, mint értesülünk, az őszre össze akarja hivni a horvát országgyülést. E végből a horvát koalicióval fegyverszünetre akar lépni. Már tapogatódzott is a koalició vezéreinél, ezek azonban egyelőre nagyon elutasitó álláspontot foglalnak el Rauchhal szemben. A horváth-szerb koalició emberei azt mondják, hogy ők hajlandók fegyverszünetre, de előbb Rauch báró távozzék a helyéről. Nevezzenek ki egy pártonkivüli horvát mágnást bánná és akkor ők a horvát országgyülést munkaképessé teszik, az államszükségleteket megszavazzák és a vasuti pragmatika dolgát egyelőre nem bolygatják.

———

A krétai bonyodalom.

A törökök és görögök között Kréta szigete miatt támadt viszálykodás mindjobban kezd kiélesedni. A berlini török nagykövet egy ottani hirlapiró előtt már ki is jelentette, hogy az ozmán hatalomnak a görögökkel való végleges leszámolása immár elkerülhetetlen. Legujabb távirati jelentéseinkből is megállapithatjuk azt, hogy a helyzetet mindkét részről egyformán komolyan itélik meg s bár ez idő szerint az ul ima ratio elhatározva nincs, a mindkét részről történő hadi készülődések nem igen békés szándékra mutatnak.

Részletes távirati jelentéseink a következők:

Berlin, augusztus 7.

Szofiából táviratozzák: A Rjecs, a bolgár nemzeti párt szócsöve amellett foglal állást, hogy Bulgária lépjen szövetségre Görögországgal.

Szaloniki, augusztus 7.

A nép izgatottságát nagyban növeli egy Konstantinápolyból érkezett és az utcákon kiragasztott plakát, mely a krétai ügygyel és a hellén üzelmekkel foglalkozik. Titkos rendőröket biztak meg azzal, hogy a görögöket, különösen pedig az alsóbb néprétegeket ellenőrizzék. A fegyverkezést tovább folytatják. Tegnap négy üteg ment Elassonába.

Konstantinápoly, augusztus 7.

Galipoliban a bojkottbizottság kimondotta, hogy a görög kereskedelem és hajóforgalom bojkottálandó. Talaat, a kamara alelnöke; aki holnapután érkezik Angliából vissza, belügyminiszterré neveztetett ki..

Páris, augusztus 7.

A francia kormány köreiben azt a benyomást nyerték, hogy az a krétai válasz, melyet a krétai kormány a négy védőhatalom

---

zálom a Samut. Akkor egészen természetes volt, hogy Samu délutánonkint nekilódul pénzt hajszolni. Néha ugy mondták is neki:

— Nini, a bolygó zsidó! Mi ujság a mult században?

Az Ahasvérus vér ily gyors elterjedésének Csopak apró volta mellett az a főoka, hogy a mi megyei életünk bástyáin igen rejtelmes, egészen speciális lövések vannak. Olyanok, hogy rajtuk keresztül pontosan mellbe lehet lőni azt, aki nekiszalad a mi jó öreg, türelmes konstitucionknak. De viszont az sem kerülheti el a sorsát, aki egészen ártatlanul bóklász ott a sáncok alatt, mondjuk: egy cipőszámlával, vagy más efélével. A megyei ur azt is nyugodtan kupánlőheti. A megyei ur tréfái elegáns, sikkes, uri tréfák, amiken okvetlenül kell nevetni, de ugy, hogy a nevetés után közvetlenül a tréfa szerzőjének megnevezése következzék.

Szélessy Daninak is sok tisztesség jutott osztályrészül a ronda kis Ahasvér révén. — Sokan mondták, akiknél Ahasvérus megjelent:

— Ördöngős fickó az a Dani! Nagyon is tudta kitalálni, hogy maga a bolygó-zsidó?

Hát persze, hogy maga az! Zsidó és örökké bolyong hiába! Óriási! Pénzem azonban, Samu bácsi, nincsen. De a Csáklyás Pista ma vette fel a személyi pótlékát. Tudom, hogy ő is adósa, Sumi bácsi . . .

Pista szólt:

— Bolonddá tették magát. Ahasvér! De mi csoda srófos esze is van annak a Daninak! Ahasvér? Óriási!

A szemközti udvar vadgesztenyefájának virága már régen lehullt, a gyerekek is bekerültek az udvarról a szobába Samu háromlábu suszterszékje mellé. Hogy ott bent mik történtek, azt csak egy láthatatlan jelből lehetett meglátni. Ez a láthatatlan jel Simon tuvákszinü felsőkabátja volt, ami azelőtt következetesen megszokott jelenni a nyilt szinen, amikor az őszi szelek már megkezdték az utcákon való szaladgálást. De a kis tubák-kabát most makacsul nem akart jelentkezni. Az őszi szelek már nem is futkostak, hanem őrjöngve száguldoztak, de Simon még mindig csak a nyári szürkében bolyongott. Lehajtott fejjel járt, lassan és halk, rejtelmes dolgokat mormogott. Ha nagyon fontos megbeszélni valója akadt önmagával, néha kissé hadonászott is. Az akkor csöpörödő kölykek ki is kerülték kissé és csak jó messziről, a háta mögül mertek rávisitani: Ahasvér!

Egyszer decemberben, némi nyüzsgés mutatkozott odaát a vizavi udvarban. Öreg fekete zsidók jöttek-mentek. Simon ott tökéletlenkedett közöttük és néha vissza akarta ráncigálni a hosszukás faládát, amit azok a kocsira tuszkolgattak.

Ezen az estén undorodtam Szélessy Danitől. A kaszinóban láttam, makaóztak. Csáklyás Pista erősen uszott. Az arca zöld, kék szeme meg vadul kék volt a félelemtől.

Félelmes csönd ült a teremben. A gonosz indulat rávitt, hogy a csendet megtörjem.

Tegnap meghalt az Ahasvér kisebbik gyereke.

Bosszankodva, bután néztek rám. Akárhogy titkolták is, láttam, hogy az Ahasvér cipője megszoritotta a lábukat. De a szolgabiró, a humoros Maglódy, aki sokáig volt Pesten és itt sok tréfás dolgot raktározott be magába, rámszólt:

— Fiacskám, szamár vagy. Ezt tömörebben kellett volna mondanod:

Simonéknál: Simon héber
Gyermekhalál, pompfünéber . . .

Viharos nevetés tört ki. És mivel Csáklyás Pista sorsa is megfordult, hajnalra tizenhat üres pezsgősüveg töprengett az asztalra.

— Ilyenkor az ember bemegy a Vég-kávéházba egy szilvóriumra, — mondta nyugodt fölénnyel Maglódy. Megindultunk. A Léd-patakon akkoriban még csak két szál deszka vezetett át. Pontosan annak a közepén csapódtunk össze Simonnal. Vékony szürke nyári ruháját vadul lobogtatta a beretvaélü télhajnali szél; kezével bolondul szorongatta a kislánya vékony karját.

Nincs többé lábfájás

És ha ezt el akarja érni, ugy cipőszükségleteit okvetlen ARANYI-nál

a Fő-utcán szerezze be, mert az ő tőle vett cipőkben a tyuk szem és bőrkeményedés eltünik. Telefon 512.

kérésére, hogy a görög lobogó kitüzését messze ellátszó pontokon a jövőben hagyják el, Konstantinápolyban nem fog teljes megelégedést kelteni. A válasz lényegében igy szól: »Nekünk feltétlenül meg van az a jogunk hogy a zászlókat bárhol kitüzhessük. Ha mindazonáltal teljesitjük a konzulok kérését, ezt csak a védőhatalmak iránti tiszteletből teszszük.«

Berlin, augusztus 7.

Athénből jelentik: Egy királyi rendelet 14 napi gyakorlatra hivja be a tüzérségi tartalék négy korosztályát, a gyalogsági tartalékokat pedig 18 napi gyakorlatra hivja be, melyeket az uj Manlicher-fegyverekkel fognak megtartani. A napokban a külföldről egy uj hegyi üteg érkezik. A rendesen októberben tartott nagy gyakorlatokat az idén korábban fogják megtartani, de sulyt fektetnek arra, hogy ezt az intézkedést nem szabad háborura való provokálásnak tekinteni.

Athén, augusztus 7.

A helyzetet itt rendkivül komolyan itélik meg, mert bizonyos török körökben okvetlenül a háborut kivánják. A török kormány jegyzéket küld Gürögországnak, amelyben rosszalja, amiért Görögország a krétai kérdésben jogtalan magatartást tanusitott. A jegyzék felszólitja Görögországot, hogy Kréta-szigetére vonatkozó minden hóditó és annexiós szándékáról mondjon le.

Szélessy Daninak megmozdult az ajka, hogy valami bohóságot mondjon, de aztán ő is csak odalapult velünk együtt a karfához.

Maglódy is szelidebb volt. Mint minden hajnali levegőre jutott tréfás szittya.

— Szegény Ahasvér, — mondta, — bizony ez megbolondult. Érthetetlen, mamlasz zsidó. Egyébként ilyent is csak egyszer láttam. Kivétel a többi közül.

— Sohse csodáld, Tóni bátyám, — mondta Romják, akit nem régiben neveztek ki oda hozzánk tanárnak, — persze hogy munka nélkül nem lehet megélni. Hiszen láttátok: egész nap az utcán szaladgált, a gyerekei meg azalatt otthon fetrengéltek éhesen, nyakig a piszokban. Lám, most is hajnalban megy valahová és viszi magával szegény kis gyönge lányát.

Hátrafordultam. Simon akkor tünt el a zuzmarás bokrok között. Az isten tudja, hová ment. Valami uj világot kereshetett, ahol még nem tudják, hogy ő a télelmes Ahasvérus. Elment, eltünt. Láttam, hogy Dani is sokáig néz utána.

Velünk szemben a füredi hegyek mögül akkor bukkant fel a nap. Sugaraitól veszettül fénylettek a Csákányhegy havas ormai; lehetetlen volt rájuk nézni. A földre kellett szegezni tekintetünket. Lehet, hogy ez akkor éppen kapóra jött valamennyiünknek.

Cholnoky László.

A vávos négymilliós kölcsöne.

Emlitettük már, hogy a belügyminiszter nem hagyta jóvá Nagyvárad város törvényhatóságának azon határozatát, hogy a különféle létesitményekre három fővárosi pénzintézettől 4 500,000 korona kölcsönt vesz fel, még pedig 65 évi törlesztésre. A miniszter ugyanis az 50 évi törlesztést tartja a városra nézve előnyösebbnek, mert 200.000 koronával többet fizet a 65 éves törlesztés mellett Nagyvárad városa.

A miniszter leirata némi zavart okozott a városházán, mert a városnak nagyon sürgős a kölcsön felvétele, mivel halaszthatlan, részben már meg is kezdett munkálatokat kell belőle fedezni s ha szeptemberre nem jut pénzhez a város, vagy drágább folyó kölcsönhöz kell folyamodni, vagy a munkálatokat kell beszüntetni.

Szó volt arról, hogy feliratban lehetne a minisztert felvilágositani, hogy a városra nézve a 65 éves törlesztés előnyösebb, de a kölcsön felvételének halasztásával esetleg elesett volna a város a különben eléggé kedvező kölcsöntől. A három fővárosi pénzintézettől ugyanis semmi biztositék nincs arra nézve, hogy a mostani ajánlatot továbbra is fentartja.

Különben a város főjegyzője, a miniszteriumból kapott információja szerint, a miniszter nem is hajlandó egyáltalán 50 évnél hosszabb lejáratu kölcsönt engedélyezni.

A miniszter leirata folytán a pénzügyi szakbizottság tegnap délután tartott ülésében foglalkozott a kölcsön ügyével.

Bordé Ferenc elnöklete alatt dr Hoványi Géza, Reismann Mór, Fleischhakker Gyula, dr Popper Ákos, Kőszeghy József, Fried Ferenc, Weisz Lajos, Löwenstein Zsigmond és Pásztor Bertalan voltak jelen.

Pásztor Bertalan előadó-aljegyző ismertette a miniszter leiratát.

Bordé Ferenc elnök felvilágositásul megjegyezte, hogy fentjárt a miniszteriumban tájékozás céljából. Beszélt az előadóval és a miniszteri tanácsossal. A miniszteri tanácsos kijelentette, hogy 65 éves törlesztés engedélyezésére minisztertanács lenne szükséges, mert elvi határozat szerint csak 50 éves kölcsönt hagy jóvá a miniszter. Most az a kérdés áll elő, hogy vagy ujból felir a város a 65 éves törlesztés mellett, vagy elfogadja az 50 éves törlesztést. Kérdéses, hogy ha a dolog a felirat révén huzódik, a pénzintézetek későbbre fenntartják-e mostani ajánlatukat. A pénzre pedig szüksége van a városnak.

Dr *Hoványi* Géza rámutat, hogy a miniszter referense tévedett, mikor az 50 éves törlesztést 2 millióval előnyösebbnek mondja. A referens csak az 50 évi annuitási különbözetet vette, azt a 11644 koronát, amivel 65 év mellett évenkint kevesebbet fizetne a város, nem számitotta: pedig ha ezt tőkésitjük, kitünik, hogy a 65 évi törlesztés előnyösebb a városra. A szakbizottság tehát nem tévedett, mikor a 65 éves törlesztést előnyösebbnek vette. A város most kényszerhelyzetben van. Ha a pénzintézetek meghosszabitanák ajánlatuk érvényességét, akkor lehetne felvilágositani a minisztert, kifejti továbbá, hogy az évi 11644 korona tőkéjéből, ami 50 év alatt igen tetemes, a város más szükségeseket létesithetne.

Dr *Popper* Akos teljesen osztja Hoványi felfogását. Az évi 11644 korona 50 évre tőkésitve 2.172,021 koronát tenne ki. Számitásai alapján kimutatja, hogy a 65 évi törlesztés 35,000 koronával előnyösebb lenne végeredményében a városra, mint az 50 éves törlesztés. De a város ugy sem tartja fenn 50 évig a kölcsönt, mert 10—15 év mulva biztosan konvertálja kölcsönét a város.

Weisz Lajos attól tél, hogy ha most nem szerezzük meg a kölcsönt, az előnyös ajánlatot elveszitjük. A bizottság tagjainak tisztán kellene látni, hogy melyik határidő előnyösebb a városra.

Reismann Mór az 50 évi törlesztést tartja helyesebbnek.

Ezután számitásokat eszközöltek, amiből az tünt ki, hogy a 65 éves törlesztés 50—60 ezer koronával előnyösebb lenne a városra.

A szakbizottság abban állapodott meg, hogy kifejezést adjon azon meggyőződésének, miszerint téves a miniszter azon állitása, hogy a 65 éves törlesztésnél 2 millióval többet fizetne a város, hanem ellenkezőleg 50—60 ezer koronával lenne előnyösebb az 50 évi törlesztés; tekintve azonban, hogy a városnak sürgős szüksége van a kölcsönre, az 50 évi törlesztés elfogadását ajánlja a törvényhatóságnak.

Ezzel véget ért az ülés.

Agyongázolt ember.

Scherlok Holmes regényeibe illő eset történt péntek este 7—8 óra tájban a kolozsvári-utcai vámház mellett. Egy arra haladó embert agyongázolt egy ezideig még ismeretlen vidéki kocsis, kit egész éjszaka üldöztek a lovasrendőrök, elfogni azonban nem sikerült.

Az eset a következőkép történt: *Iga* Tógyer Szentelek községi lakos nyugodtan ballagott tegnap a Kolossvári utca végén a vámházon tul haza felé az országuton, mikor Várad felől sebesen vágtatva jött egy paraszt szekér. *Iga* Tógyer ki akart térni a kocsinak, mely elé két pej ló volt fogva, de már nem volt ideje.

A száguldó lovak letiporták a szerencsétlen embert s megtaposva, a kocsi kerekeitől is, sulyosan megsebezve maradt az uton Iga Tógyer. A fején sulyos sérülések, karja eltörve, körülötte pirosra festve csepegő vérétől az az utca pora.

A kocsis látva véres müvét, a lovak közé vágott s az amugy is megvadult állatok éktelen rohanással iramodtak tova. A munkából hazatérő földmüves emberek, kik szemtanui voltak az egész esetnek, meg akarták állitani a rohanó lovakat, ez azonban nem si-

Fürdői közönség figyelmébe!

Utazókosarak, bőröndök, kalapkoferok, fürdői ajándéktárgyak, üveg- és porcellántárgyak, esernyő- és sétabotok, harisnyák, övek, női kézitáskák, nyakkendők, pénz-, szivar- és dohánytárcák, tajtékpipák, gyermekjátékok állandóan alkalmi vételárért szerezhetők be.

FRISS ÉS TSA
KORONA ÉS FILLÉR BAZÁR
Nagyvárad Rákóci-ut
Telefon 130.

került, mert gazdájuk ugyancsak hajszolta őket. Igy aztán kénytelenek voltak felhagyni e kisérletükkel, hanem értesitették az esetről a mentőket s a rendőrséget, kik csakhamar megérkeztek. A sulyosan megsebesült embert beszállitották az izrealita kórházba, hol még az éjszaka sulyos operációt végeztek rajta s hol még ma is élet halál között fekszik.

A megérkezett lovas rendőrök erős galopban utána eredtek a titkos idegennek. Két lovas rendőr a Szent Elek felé vezető uton, kettő pedig a telegdi uton iparkodtak elfogni a szerencsétlenség okozóját. Késő éjszaka tértek csupán haza a rendőrök, azonban eredményt nem tudak elérni. Eltünt az idegen, mintha a föld nyelte volna el. Csupán a baleseténél jelenvoltak leirásából volt képes megállapitani a rendőrség, hogy az elmenekült kocsis paraszt viseletben volt, szőke, körülbelül 30—35 éves ember. A kocsin egy sörös hordó is volt.

Mint legujabban értesülünk az elgázolt ember alig marad életben.

UJDONSÁGOK.

Kérjük igen tisztelt vidéki olvasóinkat, hogy előfizetéseiket mielőbb megujitani sziveskedjenek, nehogy a lap szétküldésében e miatt akadály történjék.

A gyászév letelt.

Egy esztendővel ezelőtt e napon sulyosan nehezedett a gondviselő Isten látogató keze Szent László egyházmegyéjére, elszólitva annak éléről a szerető főpásztort, III. *Pál* püspököt, kinek emlékét hiven őrzi lelkében ezen egyházmegyének minden tagja, de alkotásai révén fennmarad az ő emléke az egyházmegye annaleseiben mindenkoron.

Az évfordulón *Fetser* Antal felszentelt püspök, káptalani helynök bemutatta a székesegyházban áldott emlékü püspök-atyánk lelki üdvéért a legszentebb áldozatot s ezzel véget ért a gyászév. A hivatalos levelekről eltünik a gyászpecsét s megszünik a gyász egyéb külső jele, de szivünkben érezni fogjuk a gyászt és veszteséget sokáig, nagyon sokáig.

A gyászév elmult, — de nem szünt meg Szt. László egyházmegyéjének árvasága. Ne kutassuk, mi birta az illetékes köröket arra, hogy a püspöki szék betöltését (melyre az egyházi kánonok és az ezekkel összhangzásban lévő hazai törvények mint maximumot félévet engednek) ilyen szokatlanul sokáig halogassák, hanem, bár véget ért a gyász, ne szünjön meg az egyházmegyének buzgó imádsága Istenhez, hogy adjon az őszintén gyászolt *Szmrecsányihoz* méltó utódot!

—

*** A premontrei rendtagok adómentessége.** A premontrei rend tagjainak — a rend szervezeténél fogva — a szerzet mint erkölcsi testület tulajdonában levő ingó és ingatlan vagyon haszonélvezetében egyenlő joguk van és tanári és tanitói, lelkészi szolgálataikért a rend ama jövedelméből vannak dijazva, melyek föld-, ház-, illetve tőkekamatadóval már meg vannak róva. Erre való tekintettel a közigazgatási biróság most elvi határozatában kimondta, hogy a premontrei kanonok-rend tagjai tanári, tanitói, lelkészi stb. szolgálatok cimén a rend vagyonából huzott járandóságaik után nem tartoznak IV. osztályu kereseti adót fizetni. Ha ellenben a rendtagok megemlitett szolgálataikért más forrásból is kapnak fizetés jellegü dijazást, például az államtól, községtől, vagy kegyurtól, ez a dijazás már IV. osztályu kereseti adó alá esik.

*** Sürgetik a Pece szabályozását.** Már elmult egy éve, hogy hozzáfogtak a Pece szabályozásához. A városon kivül eső szakasz szabályozási munkálatait már foganatositották is, de a Nagyvárad város belterületén szükséges munkálatok még mindég megvalósitásra várnak, pedig a szabályozás ezen része a legfontosabb a városra. Ebben a tárgyban tegnap a városhoz a következő inditvány érkezett be: Tek. Törvényhatósági Bizottság! A mennyiben az általános csatornázási terv szerint a Pece belső szakaszának szabályozása már az első évben kell hogy megtörténjék, azon sürgős inditvánnyal fordulunk a tek. törvh. bizottsághoz, méltóztassék az e havi rendes közgyülésen elrendelni. 1. Hogy még e hóban tartassék meg az árlejtés ezen teljesen előkészitett munkálatokra. 2. Hogy a munkálatok már szeptember hóban megkezdessenek és igy ez év végéig befejezhetők is lesznek. Sürgős inditványunk részletes indokolása 40 év óta ismert sulyos bajok felsorolásából állana, ezt mellőzve, csak arra utalunk, hogy a ragályos betegségek állandó területe a Pece-patak mentén lévő városrész is csak ugy hárithatő el ez az állandó veszély, ha a Pece egészen be lesz boltozva. További halasztást ezen veszély nem tür. Löwenstein Zsigmond és még több aláirt törvh. tag.

*** Nagyváradiak a szegedi kath. nagygyülésen.** Az augusztus utolsó napjaiban tartandó szegedi országos kath. kongresszuson való részvételre utolsó közlésünk óta jelentkeztek: *Alacs* Károly mezőkeresztesi, *Krezner ich* György sarkadi, *Kőrössy* Endre szilágysomlyói plébánosok, továbbá *Stettner* András és *Kováts* Béla. Felkérjük az érdeklődőket, hogy a rend kedvéért még ma vagy holnap jelentkezzenek dr *Imrik* Gusztáv kath. köri titkárnál, aki a jegyek s szállás ügyében közbenjár; későbbi jelentkezők részére azonban már nem lesz módjában megfelő szállásról gondoskodni.

*** A városi szegények háza.** A városi tanács utasitotta a városi mérnöki hivatalt, hogy a tervbe vett szegények házának terveit készitse el. A főmérnök most azt jelenti a városi tanácsnak, hogy a terveket nem készittetheti el, mert a mérnöki hivatal tul van halmozva munkával. Különben azért sem lehet a terveket elkésziteni, mert sem telek nincs kijelölve, sem programm. Állapitsa meg a szegényügyi bizottság a programmot, határozza meg az elhelyezendő szegények számát. A főmérnök a szegényház helyéül legalkalmasabbnak vélné a velencei parton levő városi telkeket, vagy a városi szőlőtelep telket, az Epreskertet esetleg a 8-ik vashid réti oldalán levő városi telkek valamelyikét.

*** A Népszövetség nagyváradi ügyvédje.** A Katholikus Népszövetség egyik céljául tüzte ki, hogy tagjai ingyen nyerjenek jogi tanácsot s peres ügyeikben egységesen szabályozott, olcsó védelemben részesüljenek. Nagyváradon már is nagyobb számmal vannak szövetségi tagok. Ez okból a kormányzó tanács dr *Krüger* Aladár ügyvédet, a püspökség uradalmi ügyészét a Katholikus Népszövetség nagyváradi ügyvédjévé kinevezte.

*** A női kereskedelmi tanfolyam segélyezése.** Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága a nagyváradi női kereskedelmi tanfolyam fentartásához az 1909. évre 1000 korona segélyt szavazott meg. A belügyminiszter a törvényhatóság határozatát jóváhagyta.

*** A milliós végrendelethamisitás.** A Woh'-féle milliós végrendelethamisitás ügyében, mint fővárosi tudósitónk jelenti, tegnap fordulat állott be. Dr Wohl Aladár ugyanis levelet kapott dr Vázsonyi Vilmos és dr Nagy Dezső ügyvédektől, melyben értesitik, hogy további védői tisztükről lemondanak. Dr Wohl Aladár most védőügyvéd nélkül van. Hogy minden védelem nélkül ne legyen, hamarjában dr Darvas Mihályt bizta meg, aki még a Latkóczy-féle botrányból ismeretes.

*** Országos Szent István ünnepély a Margitszigeten.** A Szent István nappal kapcsolatban augusztus 21-én szombaton országos ünnepélyt rendez a Dunántuli Közmüvelődési Egyesület, melynek élén *Széll* Kálmán, *Pallaviccini* Ede őrgróf és *Rákosi* Jenő állanak. Az ünnepély napjára a Fővárosi Közmunkák Tanácsa átengedte az egész Margitszigetet és egy százas-bizottság dolgozik állandóan az országos ünnepély előkészitési munkálatain és minden jel arra vall, hogy az ünnepély a legfényesebb keretben fog lefolyni. Reggeli 8 órától éjjeli 12 óráig a legkülönbözőbb athlétikai, müvészeti és egyéb látványosságokban lesz alkalma gyönyörködni ugy a fővárosi, mint a Szent István napra Budapestre ránduló vidéki közönségnek s az összes látványosságokért mindössze 1 korona belépődij lesz a Margitszigetre az ünnepély napján. Az ünnepségnek egyik valóban ritka és páratlanul álló vonzó része lesz az a nagy nemzetközi athlétikai viadal, a melyet a »Magyar Athlétikai Klub« rendez az ünnepség délutánján a margitszigeti sportpályán s a mely teljesen ingyen fog alkalmat szolgáltatni főleg a vidékről felrándulóknak arra, hogy egy olyan nemzetközi sportesteményben legyen részük, a minő a legnagyobb ritkaságok közé tartozik. A verseny, mely a következő 11 számból fog állani nemcsak szenzációja lesz az 1909 évnek, hanem társadalmi szempontból is kiemelkedő eseményt fog képezni, 1., 100 yardos sikfutás, 2, 1 4 mértföld sikfutás, 3., 4,100 m. staféta-futás, 4., diszkoszvetés, 5., rudugrás, 6, fél angol mértföldes sikfutás (bajnokok kizárva), 7, 220 yardos handicap, 8., sulydobás handicap, 9, magasugrás handicap, 10, egy angol mértföld sikfutás handicap, 11., footballmérkőzés. — A versenydijazás egyenesen páratlan. — Minden versenyszámban nagyértékü tiszteletdij jut a győzteseknek, sőt a klasszikus számokban 6 tiszteletdij van kiirva a második helyezetteknek is. Minden versenyben a harmadik helyezett ezüst, a negyedik pedig bronzérmet fog nyerni. A verseny érdekességét emelni fogja az egyesületek részére kiirt nagyértékü tiszteletdij, melyet a legtöbb pontot elért egyesület nyer meg. Az értékes dijak kizárólag ezüst disztárgyak és hatalmas serlegek, melyek a szállitónál: *Nemes* H. budapesti ékszerész Erzsébet-körut 23. sz. alatti kirakatában máris közszemlére vannak téve s a dijakhoz a következők járultak hozzá adománynyal: *Széll* Kálmán, *Pallavicini* Ede őrgróf titkos tanácsosok, *Rákosi* Jenő a főrendiház tagja, *Lánczy* Leo főrendiházi tag, *Tolnay* Lajos, *Barta* Arnold udvari tanácsos, Budapest székesfőváros, a Pesti Hazai Első Takarékpénztár, a Magyar Leszámitoló és Pénzváltóbank, az Osztálysorsjáték igazgatósága, a Hazai Bank, Schuk József vezérigazgató stb. Az összes dijakat *Lauber* Dezső, a Magyar Athlétikai Klub fáradhatatlan titkára és *Lázár* József igazgató állitottak össze. A versenyre vonatkozó tudnivalók ügyében állandóan a Magyar Athlétikai Klub titkári hivatala (Buda-

pest, Margitsziget) ad felvilágositást. A népünnepély a Margitsziget egyik festői részén, müvészi dekorációkból plasztikusan felállitott házak között a magyar faluban fog lefolyni. A faluban lesznek pitvaros galambházak, futókás virágos kerttel, oszlopos-lépcsős folyosóval, az udvarban csürrel, gerendás padlással. Háttérben magyar stilü keritések mögött lesz a templom. A perspektivikus sövény előtt fog állni a községháza és a posta. Odább, verendás házak előtt falusi lócák csalogatják a járókelőket. Itt fognak gyülekezni d. u. 3 órakor azon gyermekek, a kik a szépségversenyben résztvesznek. A szépségverseny eredménye d. u. fél 5 órakor lesz kihirdetve. A három legszebb leány és fiu értékes ajándékban részesül. A női szépségverseny szavazás utján folyik a községházában és minden fel órában kidobolja a kisbiró, kire mennyi szavazatot adott a bizottság. A falu piacán 10 méteres mély gémeskut lesz felállitva, ebben 5000 drb. emléktárgy, melyből mindenki szerencséjét kihalászhatja az ott lévő horgonyos pálcával. A faluról nem messze lesz a női és férfi céllövőverseny három dijjal jutalmazva. Itt az ünnep reggelén gyakorolhatja magát bárki a céllövésben. A délutáni célversenyen a nagypublikum is résztvehet. A céllövészeti verseny vezetését *Somló* Sárika, a szinmüvészeti akadémia igazgatójának leánya, a ki maga számos első dijat nyert, fogja vezetni. Mint uj dolog egy *nappali tüzijáték* fogja a közönséget gyönyörködtetni, mely méreteiben egészen rendkivüli lesz s mely alkalmul fog szolgálni annak igazolására, hogy világos nappal is lehet egy nagyszabásu tüzijátékot rendezni. Ugy a délutáni, mint az esti tüzijáték rendezésére *Hyra* és *Huber* bécsi pyrotechnikusok laboratoriuma vállalkozott, mely a fővárosban történő ezen bemutatkozása alkalmával nagy áldozatkészséggel egészen elsőrangu két tüzijátékot fog rendezni. A vonatkozó mindennemü felvilágositással a Dunántuli Közmüvelődési Egyesület főtitkári irodája szolgál (Budapest, VII., Dohány-utca 39. sz.) a hol 82—82 telefonszám alatt bárki felvilágositást nyerhet.

* **Pece szabályozása**. A városi főmérnök előterjesztésére Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága 56365 korona póthitelt szavazott meg a Pecepatak szabályozásánál szükséges pótmunkák és uj létesitmények fedezésére. A főmérnök azzal indokolta meg a póthitelt, hogy a terveken változtatásokat eszközölt s még uj dolgokat is kell készitenie. A miniszter azonban nem megy bele mindenbe oly könnyen. A közgyülés határozatát most azzal küldte vissza, hogy minden eltérésre a tervtől, valamint az uj létesitményekre is, az ő felhatalmazása szükséges s ezért a város az eltérésre vonatkozó terveket és költségvetést mutassa be.

* **Tuberkulózis a családban**. Közismert a tudomány ama álláspontja, hogy a tuberkulózis ragályos betegség, mely bacillusok által való fertőzés utján terjed. A tuberkulózis ellen legsikeresebben akként lehet küzdeni, ha a fertőzés lehetőségét megakadályozni törekszünk. A tüdőbetegek anyagi segélyezése és gyógykezelése mellett főképen ezt a célt szolgálják a francia mintára létesitett dispenzaire-ek. A városunkban 3 év óta müködő tüdőbetegrendelő intézet is e cél szolgálatában áll. Behatás és ismételt vizsgálatokkal a betegség kezdeti időszakában törekszik a bajt megállapitani, hogy egyrészt idejekorán vétessék a beteg kezelés alá s másrészt, hogy a baj felismerésével a beteg családjában és környezetében megtétessenek a kellő óvintézkedések a betegség terjedése ellen. Ez üdvös müködésével a dispensaire már bizonyára sok viruló életet óvott meg a fertőzéstől. Nem kerülte ki a dispensaire vezetőségének figyelmét az a körülmény, hogy vannak esetek, amidőn tüdőbeteg cselédek veszélyeztetik a család s főkép a gyermekek egészségét. A dispensaire vezetősége ez uton is felhivja a közönséget, hogy amennyiben a cselédeken gyanus tüneteket (főkép köhögést) vesznek észre, vizsgáltassák meg azokat a dispensaire-ban, ahol a vizsgálat dijtalanul történik s a vizsgálat eredményéről is dijtalanul adnak értesitést.

* **Eljegyzés**. *Diószeghy* Ferenc csütörtök este tartotta eljegyzését *Baczonyi* Ferenc helybeli polgár kedves leányával, *Mariskával*.

* **Baleset a Velencei állomáson**. Tegnap délelőtt 9—10 óra között a velencei vasuti állomáson kocsi tolás közben Mányi Miklós 28 éves vasuti munkást sulyos szerencsétlenség érte. A marha lerakodó előtt állott egy üres kocsi, amely a lerakodóval egy erős hiddal volt összakapcsolva. Tolatás közben ezen kocsihoz akartak más három kocsit kapcsolni s ezek eszközlése végett mozdonnyal az emlitett 3 kocsit meglökték, hogy az a rakodó előtt álló kocsihoz érjen. A kapcsolással megbizott Mányi Miklós nem vette észre, hogy az álló kocsi a rakodóval össze van kapcsolva s az ütközők közzé állva, szabadon futó kocsikat az álló kocsihoz kapcsolta, számitva arra, hogy a lökéstől ez is előre megy s ő rendes szokás szerint kilép a kocsik közül. A hid azonban oly erősen tartotta az álló kocsit, hogy az előre menni nem tudott, hanem a többi kocsik lökésétől a sinek közül kiugrott. S Mányi az összeütközött kocsik közzé szorult. Mányit sulyos sérülésével beszállitották az izr. kórházba s az orvosok véleménye szerint a teljesen összezuzódott jobb karját valószinüleg amputálni kell. Megállapitható, hogy a szerencsétlenséget a vasuti alkalmazottak gondatlansága idézte elő, akik a tolatás s a kocsi rendezés körül, nem jártak el kellő körültekintéssel. A felelősség megállapitása iránt a rendőrség az eljárást folyamatba tette.

* **Halálozás**. Rákos Vilmos nagyváradi papirkereskedőt sulyos gyász érte, alig 17 hónapos unokája, Sonnenfeld Pistike halálával. A kis halott temetése ma, augusztus 8-án délelőtt 11 órakor lesz a Teleky-utcai 27. sz. házból.

* **A Villand-testvérek cirkusza** zsufolásig megtelt tegnap a megnyitó előadásra. Nem ismeretlen már ez a cirkusz a nagyváradi közönség előtt; s mostani mutatványai csak megerősitették a társulat régi jó hirnevét. Az idomitott lovak a rendes keretet adják; ezek mellett azonban van négy idomitott medve is, amelyek igazán érdekes mutatványokat produkálnak. A régiek közül ujra itt van a két erőakrobata, bicikli produkcióikkal s a régi ügyes bohócok. Széditően merész dolgokat, bámulatos biztonsággal mutatott be a trapézon a három légtornász Zametty; a három nyujtón viszont a két Finlay akrobata-bravurjai arattak viharos tapsokat. Az egész müsor általánosan olyan s a társulat olyan ügyes krtistákból áll, hogy méltán számithat a közönség érdeklődésére. — Ma 2 előadás lesz: d. u. 4 órakor és este fél 9 órakor.

* **Vizbefult gyermek**. Poklostelek községben tegnap délután a Berettyóban fürödtek a falusi gyermekek, mind 9—10 éves fiuk. Karajos Gábor 10 éves fiu mélyebb helyre ment s elragadva a sebes ártól, belefult a vizbe. Mire segitség érkezett, már nem volt benne élet.

* **Körözött szélhámos**. A nagyszebeni rendőrkapitányi hivatal távirati értesitése szerint állitólag magát grót Teleki Zakariás Vilmos Lorándnak kiadó nagysiitü szélhámos ezrekre menő csalás elkövetése után Nagyváradra szökött. Személyleirása: Közép termet, beteges kinézésü, szőke haju és bajuszu, fehér öltönyt, szürke nemez kalapot, sárga cipőt és barna gumiköpönyeget viselő 24 éves férfi. Az állitólagos grófot, ha tenyleg Nagyváradra jött, a rendőrség gondozásába fogja venni.

* **Megtopott kereskedő**. Sarkadi Adolf Sánc-utca 13. sz. a. kereskedő raktárának udvarra nyiló ajtaját ismeretlen tettes kinyitotta s a pénzes fiókot feltörve annak 6 korona készpénz tartalmát, továbbá 34 korona értékü dohányárut magával vitt. A tettest keresi a rendőrség.

SZINHÁZ.

Heti müsor.

Vasárnap: délután Sulamith, este Pálinka (Bihari testvérek fellépte.)

Hétfő: Haramiák. (Fehér Gyula vendégfellépte.)

Kedd: Becstelenek. (Fehér Gyula második fellépte.)

Szerda: Két árva. (Fehér Gyula harmadik fellépta.)

Csütörtök: Hivatalnok urak. (Kardos Andor fellépte.)

Péntek: Dolovai nábob leánya. (Kardos Andor fellépte.)

Szombat: Takarodó. (Kardos Andor fellépte.)

—

A Pálinka. *Bihari* Ákos és *Bihari* László bucsufellépte alkalmából harmadszor játszák ma a Pálinkát. A drámai szépségekben gazdag szindarab reprize olyan sikerrel járt, hogy eddig minden alkalpmmal telt ház előtt adták elő. Természetesen a nagy siker első sorban Bihari Akos felléptének köszönhető, aki tökéletes müvészettel, frappáns drámai erővel alakitotta ennek a darabnak felette nehéz főszerepét. Igazi szimpatiával és érdeklődéssel fogadja a közönség Bihari László második vendégszereplését itt, mert ez a fiatal szinész megmutatta, hogy a nagyváradi szipadhoz méltóan izmos talentuma és intelligenciája szép feladatokra képesiti.

Szulamith. A bibliai tárgyu gyönyörü zenéjü Szulamith délutáni előadása egyik nevezetes eseménye lesz az arénának. Bizonyitja ezt az, hogy a közönség már tegnap javában vásárolt féláru jegyeket. A Seulamith kétségtelenül azok közé az operettek közé tartozik, melyek évek mulva is állandóan nagy publikumra tarthatnak számot.

Fehér Gyula és Kardos Andor fellépte. Az aréna vendégszereplőinek sorát ezen a héten a vidék két legjobb szinésze: Fehér Gyula és Kardos Andor fejezi be. Fehér Gyulát fölösleges most bemutatni Nagyváradon. Esztendőkön keresztül elsőrendü tagja volt a társulatnak s állandóan megtartotta magának azt a szeretet és nagyrabecsülést, amelyet az első perctől fogva kivivott. A Haramiák, Becstelenek és a Két árva főszerepében látja őt viszont ezen a héten a publikum. Kedves ismerőse a nagyváradi közönségnek Kardos Andor is, a kolozsvári szinház kitünő tagja. Az intelligens szinészek egyik tipikus alakja: játékában mindig egyéni felfogás és önálló stilus jelentkezik. Három felette népszerü darabban lep fel s bizonyos, hogy nagy sikert fog aratni.

MULATSÁG.

✳ **A 48 as népkör mulatsága**. A nagyváradi 48 as népkör augusztus hó 15-én tartja nyári mulatságát a Sport-tér összes helyiségeiben. A rendezőség felkéri mindazokat, akik netalán tévedésből meghivót nem kaptak, de arra igényt tartanak, sziveskedjenek azt a kör vezetőségével tudatni.

———

KÖZGAZDASÁG.

A gazdák ellátása jó vetőmaggal.

Darányi földmivelésügyi miniszter rendelkezése szerint a kisbéri, bábolnai, mezőhegyesi és fogarasi ménesbirtokok, valamint a gödöllői m. kir. korona uradalom gabona és egyéb terménykészletéből az erre alkalmas minőségü magvak vetőmagul mindazoknak a gazdáknak kiadatnak, akik eziránt a birtokok igazgatóságaihoz fordulnak. Az egyes termények csak készpénzfizetés mellett engedtetnek át. Az eladási ár Kisbérre és Bábolnára, Mezőhegyesre és Gödöllőre nézve a budapesti tőzsdei, Fogarasra nézve pedig a fogarasi piacon jegyzett piaci árak szerint állapittatik meg oly módon, hogy az elszállitást megelőző napon jegyzett tőzsdei, illetve piaci árakból szállitási költségre Kisbéren 83 fillér, Bábolnán 60 fillér, Gödöllőn 30 fillér, Mezőhegyesen pedig 100 fillér 100 kilógrammonkint levonatik, az ily módon megállapitott árhoz azonban, — mivel jól megrostált vetőmag engedtetik át, — mindegyik birtokon akként 2 korona hozzászámittatik.

Egy gazdának egy és ugyanazon gabonanemből 100 q-ig, egyéb magvakból pedig 10 q-ig terjedő mennyiség engedtetik át. A vásárolt vetőmag kizárólag csak vetésre forditható, azért a megrendelő gazda kivánatra, a megrendelés teljesitése előtt hiteles községi bizonyitvánnyal igazolni tartozik, hogy a megrendelt vetőmagra tényleg szüksége van. A szállitást a legközelebbi vasuti álldmásra mindegyik birtok ingyen, illetve költségfelszámitás nélkül teljesiti, a vasuti szállitási költségeket azonban a megrendelő fél viseli. A szükségelt vetőmagvakra előjegyzéseket is kérhetnek a gazdák az emlitett uradalmak igazgatóságaitól és pedig őszi gabonára folyó évi október 1-ig; tavasziakra pedig folyó évi december hó végéig, megjegyezvén, hogy az előjegyzett vetőmagvak kiszolgáltatása az őszi, illetve jövő vetési idő végéig fog eszközöltetni. Minden előjegyzett vetőmag után előlegül (bánatpénz) métermázánkint az illető birtok pénztárához beküldendő.

—

Budapesti tőzsdetudósitások.

—

A gabonatőzsde határidői.

Budapest, augusztus 7.

— Délután 4 órakor. —

Buza május 1909.	50 kilogrammonként				14.35
Buza októberre	—	—	—	—	13.97
Buza ápr.	—	—	—	—	11.80
Rozs okt.	—	—	—	—	10.29
Zab májusra	—	—	—	—	—.—
Zab októberre	—	—	—	—	7.78
Tengeri máj. 1909.	—	—	—	—	7.86
Tengeri jul.	—	—	—	—	8.05
Tengeri májusra	1910.	—	—	—	7.24

—

Értékdőzsde.

— Délután 4 órakor. —

Osztrák hitelbank részvény	—	—	—	634.—
Osztrák magyar államvasusi részvény				736.75
Leszámitoló bank	—	—	—	482.—
Rimamurányi	—	—	—	572.—
Osztrák-m. államvasuti részv.			—	607.50
Közuti vasut	—	—	—	552.—
Városi villamos vasut	—	—	—	269.—

TÁVIRATOK.

—

Kossuth Karlsbadban.

Budapest, augusztus 7. Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszter vasárnap este érkezik Karlsbadbn.

A letartóztatott vezérigazgató felebbezése.

Arad, aug. 7. Az aradi Hitelbank letartóztatott vezérigazgatója a fogházból megfelebbezte a Hitelbank közgyülésének ama határozatát, mellyel őt állásától megfosztották és hogy az alaptőkét tiz százalékra lebélyegezték. Kéri az intézet felszámolásának elrendelését. A törvényszék ezen felebbezést elutasitotta.

A svédországi általános sztrájk.

Budapest, augusztus 7. Stockholmból táviratozzák: A sirások a szociáldemokrata párt engedélyével megkezdték munkájukat. Egy utcai tüntető csapat összes tagjait letartóztatták. A városban szünetel a kocsiforgalom, csupán a fehér karszallagos és fehérzászlós orvosok és betegszállitók mehetnek kocsin. A rend fentartása végett Stockholm vidékére tüzér ezredeket helyeznek el. Ma éjszakára véres tüntetéseket várnak. A hajók nem tudnak kikötni a tengeren, kénytelenek visszafordulni.

Mélységbe lezuhant turisták.

Zürich, A Jungfrau csucs körül három turista szerencsétlenül járt, lezuhantak a mélységbe és ott szörnyet haltak.

Rulett Herkulesfürdőn.

Herkulesfürdő, augusztus 7. Az orsovai csendőrparancsnoksághoz névtelen feljelentés érkezett arról, hogy Herkulesfürdőn titokban ruletteznek A parancsnokság egy csendőrőrmestert küldött ki a fürdőbe, aki az éjszaka meglepte a tilalmas hazárdjátékot üző társaságot és a bankot lefoglalta. A játékosokat előállitották és tiltott szerencsejáték üzése miatt megindityák ellenük a büntető eljárást.

A melillai harctérről.

Madrid, aug. 7. A Heraldo jelenti Alhucemasból: A Sevilla nevü gőzöst a mórok tegnap erős puskatüzzel megakadályozták, hogy élelmiszereket, vizet és municiót tegyen partra. Az ütegek szakadatlanul tüzelnek az ellenségre, de eredmény nélkül. A fegyvertüz julius 8-ika óta folyton tart.

Uj léghajózási világrekord.

Budapest, aug. 7. Mourmelonból táviratozzák, hogy Sommer léghajós ma reggel aeroplánjával tulhaladta a világrekordot, amennyiben 2 óra 27 perc és 15 másodpercig maradt a levegőben. Reggel 3 óra 14 perckor felszállt és 5 óra 41 perc és 15 másodperckor kötött ki. A közönség viharos ovációkban részesitette az aviatikust.

Elhamvadt raktár.

Déva, augusztus 7. A Dévai Hitelbank tulajdonát képező Puj község melletti erdőben fekvő hatalmas tüzifaraktár ismeretlen okból meggyuladt. A nagy szárazság miatt az oltás lehetetlen. A kár 50.000 korona, mely azonban biztositás utján megtérül.

———

Fürdői menetrend.

NAGYVÁRAD—PÜSPÖKFÜRDO.

		reggel	d. e.	d. u.	d. u.	este	este
Nagyvárad	ind.	7 50	9 50	2 10	4 50	6 40	9 17
V.-Velence	»	8 00	10 00	2 20	5 00	6 50	9 27
Rontó	»	8 16	10 16	2 36	5 16	7 06	9 43
Püspökfürdü	érk.	8 21	10 21	2 41	5 21	7 11	9 48

PÜSPÖKFÜRDŐ—NAGYVÁRAD.

Püspökfürdő	ind.	8 59	10 59	3 19	5 59	7 49	10 32
Ronto	»	9 04	11 04	3 24	6 04	7 54	10 37
V.-Velence	»	9 17	11 19	3 37	6 17	8 07	10 50
Nagyvárad	érk.	9 27	11 29	3 47	6 27	8 17	11 00

NAGYVÁRAD—FÉLIX-FÜRDŐ.

		d. e.	d. e.	d. e.	d. u.	este	este
Nagyvárad	ind.	8 00	10 00	2 20	5 00	6 50	9 27
V.-Velence	»	8 10	10 10	2 30	5 10	7 02	9 37
Rontó	»	8 16	10 26	2 46	5 26	7 16	9 53
Félix-fürdő	érk.	8 33	10 33	2 53	5 33	7 23	10 00

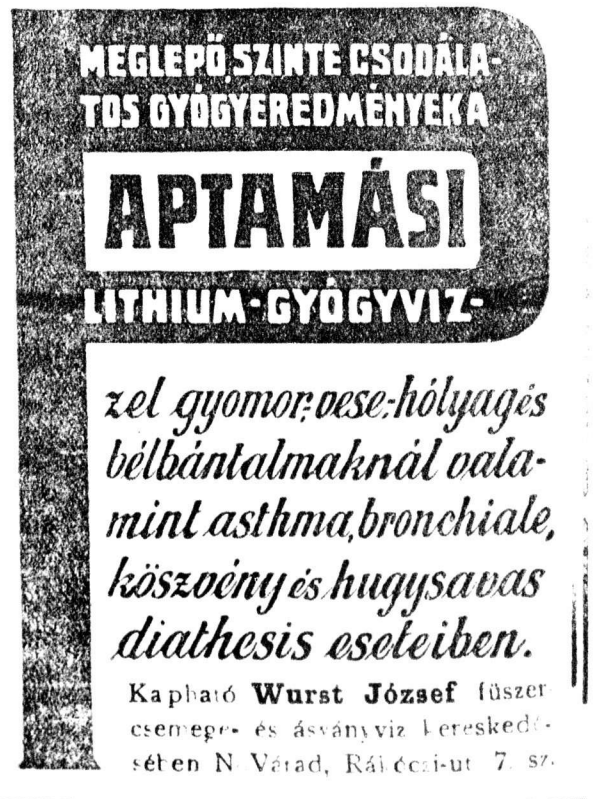
FÉLIX-FÜRDŐ—NAGYVÁRAD.

Félix-fürdő	ind.	8 40	10 40	3 00	5 40	7 30	10 13
Fontó	»	8 47	10 47	3 07	5 47	7 37	10 20
V.-Velence	»	9 00	11 09	3 20	6 00	7 50	10 37
Nagyvárad	érk.	9 10	11 19	3 30	6 10	8 00	10 47

NYILTTÉR.

—

Egyszeri használat meggyőz mindenkit, hogy a

Gyöngy Szinszappan

minden vizben, akár meleg, vagy hideg, kemény vagy lágy, gyorsan és erősen habzik; könnyen hatol a szövetbe, MEGLEPŐ GYORSAN OLDJA A SZENNYET, anélkül, hogy a szövetnek legkevésbé is ártalmára volna, teljesen tiszta és ment maró anyagoktól.

Csodálatos tisztitó erejét a nyers anyagok leggondosabb kiválasztásának köszönheti.

A Gyöngy Szinszappan

mindig egyenlő minőségben lesz előálitva.

Használata minden tisztitási célra és mindennemü mosáshoz a legkiadósabb.

A Gyöngy Szinszappan

minden háztartásban jelentékenyen megtakarit IDŐT, MUNKÁT és PÉNZT.

A Gyöngy Szinszappan

a mosószappanok királya.

Elsőrendü magyar gyártmány

Készíti a

Magyar Zsirművek r. t.

Nagyváradon,

melynek városi raktárában (Zöldfa-utca) ezenkivül a mosószappanok minden faja (debreceni, szegedi, csont, márvány, legfinomabb beretva-szappan stb.) valamint KÓKUSZZSIR, CSŐ és LEVESTÉSZTÁK a legkisebb mennyiség vételénél is EREDETI GYÁRI ÁRON KAPHATÓK.

SZABÓ JÁNOS

uri divat szabó és egyenruha készitőnél

a legdivatosabb szövetek dus választékban vannak fölhalmazva.

Modern szabás. Izléses munka.

Fő-utca, (Gerliczy-palota.)

Tanuló felvétetik.

A Nagyváradi Hitelbank Részvénytársaság

Üzlet helyiségét

1909. május hó 5-én a **Szent László-tér** és **Zöldfa-utca** sarkán levő **Deutsch K. I.-féle** ház emeleti helyiségébe helyezte át.

Bejárat a Zöldfa-utcai részen.

Nagyvárad város

VILLAMOS MÜVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Raktáron tartjuk a javitott **dr. Just-féle**

Wolfram lámpát

melynek áramfogyasztása az izzólámpával szemben **75** százalék **megtakaritást** mutat fel. 40 gyertyás Wolfram lámpa *darabja 3.60 kor.* 100 gyertyásé *5 kor. 50 fill.*

a izzólmpa dbja 72 fillér,

tehát 5 százalék kartell áron alul.

Minden nemü *izzólámpa különlegességek*, fényképész-lámpák, ugyancsak **legolcsóbb áron kaphatók.**

Csillárok,

ívlámpák

állandóan nagy választékban kaphatók s a villamos telepen külön e célra épitett nagy

csillár-raktárunkat

megtekintésre ajánljuk.

Ugyanott állandóan raktáron tartunk

villamos motorokat

½ lóerőtől 12 lóerőig minden nagyságban

villamos világitási

Elvállaljuk

és erőátviteli berendezések felszerelését, bővitését, átalakitását, javitását, ivlámpák kezelését, hozzávaló szénpálcák szállitását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat a legolcsóbb árak mellett.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514.

Főszerelő telefonja 55. sz.

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

MAGYAR BANK

Részvénytársaság NAGYVÁRADON Fekete-Sas palota

A L A P T Ő K E

1,000.000 korona

Elfogad betéteket.
Előleget ad értékpapirokra.
Elfogad letéteket őrzésre.
Leszámitol váltókat.

Törlesztéses (amortisatiós)
:jelzálogkölcsönöket:
engedélyez házakra és vidéki birtokokra.

Kecskeméthy István

étterme, sörcsarnoka, kavéháza, legszebb kerthelyisége NAGYVÁRAD, KERT-UTCA.

Naponta frissen csapolt sör, saját termésü :: tisztán kezelt hegyi borok ::

Társas ebédek, vacsorák, vagy lakomák étlap szerint, vagy megállapitott árak mellett elfogadtatnak. ::

Abonensek elfogadtatnak mérsékelt árak :: mellett ::

Egyben van szerencsém a vidéki utazó közönség szives figyelmét felhivni, hogy vendég szobáimat ujonnan berendeztem és tisztántartására különös gondot fordítok. Ugyszintén a szállóhely olcsó ár mellett szives rendelkezésre áll.

Hol szórakozunk esténkint? csak is a NEMZETI SZALLODA hüvös és kellemes kerthelyisegében, hol minden este mozgófénykép előadások tartatnák cigány zene mellett. Minden második nap teljesen uj müsor.

Számos látogatást kér tisztelettel

KECSKEMÉTHY ISTVÁN

a Nemzeti Szálloda bérlője.

Gyászoló közönség figyelmébe!

Mindennemü bel- és külföldi márvány, granit és syenit **sirköveket** a legjutányosabban

Edelstein Sámuel

sirkőraktárában

Rákóczi-ut (Fő-utca) 11. szám.

Moskovits-palotában szerezhető be.

«MAGYAR TAKARÉKSZÖVETKEZET»

NAGYVÁRAD.

Fekete Ház Palota, a «Magyar Bank» helyiségében.

1909. julius 1-én nyilik meg a harmadik évtársulat, mely három évig tart. A belépő tag hetenkint 20 fillért fizet be egy üzletrész után.

Az első és második évtársulatban 12.000 üzletrész van jegyezve.

A három év eltelte után a tag a befizetett tőkét és a ráeső nyereményrészt készpénzben megkapja.

A szövetkezet tagjai kezes nélkül kapnak kölcsönt.

Befizetett összegük négyötöd részét bármikor kivehetik.

Kiadó lakàs.

Három utcai, két udvari és mellékhelyiségekből álló lakás Rákóczi-ut 15. sz. Stern Márton házban **november 1.től kiadó.**

Bővebb felvilágositást ad

Paczauer József

ügyvéd, Rimanóczy-u. 5.

Lapárusitók

férfiak és nők napi 2—4 kor. keresetre azonnal felvétetnek.

Cim a kiadóban.

Csák a hölgyeket érdekli,

hogy hosszu éveken külföldön voltam és tanulmányutam befejezte után

Nagyváradon,

Arany János-utca 2. szám

alatt női ruhaszalont nyitottam.

Készitek modern princess-ruhákat, angol kosztümöket, izléses toaletteket, stb. stb.

Kitünő kifogástalan szabás.

Rendkivül olcsó árak.

:: Egyetlen kisérlet meggyöz mindenkit. ::

A hölgyközönség pártfogását kéri kiváló tisztelettel

Heller Jakab.

Van szerencsém értesiteni az előkelő hölgyközönséget, hogy angol és francia

női divat termemben

a legujabb angol és francia modell és speciális szabás szerint készitek

modern princzesz-ruhákat

elismert szép **angol kosztümöket,** és **izléses toalett-ket** stb.

Nagy gond van forditva arra, hogy az idei **modern divattal haladva** a legkényesebb igényeknek is megfeleljek. Számtalan elismerés. Elvem: divatfejlesztés, szolid árak.

B. meghivásra elsőrendü divatlapokkal teszem tiszteletemet, esetleg vidékre is.

Számos pártfogást kérve,

mély tisztelettel:

VALENTIN J. női szabó

Ezredévi Emlék-tér 18. sz a.

EURÓPA

nagyszálloda

Nagyvárad, Rákóczi-ut.

Tulajdonos: Fülöp István.

Szigoruan szolid családi mulatóhely. Nagyvárad legszebb — vadregényes kertje a hegy tövében. Minden este elsőrangu mozgófénykép előadás. *Kizárólag saját szüretelésü borok.* Frissen csapolt kőbányai sör. Esténként cigány zene. Kifogástalan magyar :: konyha. Polgári árak. ::

Pártoljuk a helyi ipart!

Tanulók felvétetnek

Telefon 491. szám

Eredeti saját gyártmányu ESSLINGENI FAREDŐNYÖK

Acéllemez görredőnyök, vasszerkezeti munkák, vasrácsok, tüzhelyek, sirkeritések, csavaráruk, épület vasalások stb.

kizárólag **Szántó Dezső** mü- és épület lakatosnál

Szent János-utca 25. szám Versenyképes ajánlattal szivesen szolgálok.

Pártoljuka helyi ipart

Tanulók felvétetnek.

Telefon 491. szám

Legjobb üdülőhely a Püspök (Szent László) gyógyfürdő.

(Nagyvárad mellett)

A kontinens legdusabb természetes hévviz forrása 26 C. fokú viz. Javalva: rheuma, csuz, köszvény, idegzsába, gyomor és alhasi bántalmak ellen. A legnagyobb kényelemmel berendezett nyári uszoda. Állandó uszómester. 300 hold természetes vadregényes park. A közönség rendelkezésére 127 modern kényelemmel berendezett vendégszoba. Kitünő magyar konyha s tisztán kezelt **saját termésü** hegyiborok. Zenedij és curtaxe nincs. Figyelmes, pontos kiszolgálás, úgy a szobákban, mint a fürdőben és éttermekben.

Számos látogatást kér tisztelettel:

KERNÁCS JÁNOS

fürdőbérlő.

REINOLD OSZKÁR

Saubsdorfi (Szilézia) kőfaragó mester egy uj sirkőraktárt rendezet be Fő-utca 20. szám alatt, ahol

SIRKÖVEK

csakis dus választékban *gyáriárban* állanak a vevőközönség rendelkezésére, aki

SIRKÖVET előnyös árban akar beszerezni, győződjön meg

-- sirköveim olcsó voltáról --

Tisztelettel

Reinold Oszkár

kőfaragó mester, sirkő gyáros.

Saubsdorf (Szilézia)

Vas és rézbutorok

Rézdiszes vaságyak, gyermek ágyak, mosdóasztalok, sodrony ágy betétek a legszebb kivitelben, — helyszüke miatt a legolcsóbb árban kaphatók

Kohn Adolf

vaskereskedőnél

Nagyvárad, Kossuth-u. 10.

VILLAND TESTVÉREK NAGY CIRKUSZA

Nagyváradon, a Nagyvásár-téren.

Ma vasárnap 2 előadás!

Délután 4 órakor.

Gyermekek részére az ülőhelyeken félhelyárak.

Ma vasárnap 2 előadás!

Este fél 9 órakor.

Uj müsorral.

Jegyek válthatók: *Vidor Manó* könyvkereskedésében Rákóczi-ut. Este a pénztárnál.

HOFHERR és SCHRANTZ

:: budapesti gépgyár és vasöntöde ::

bizományi raktárát átvettem és NAGYVÁRADON, SAS-UTCA

:: Füchsl-palota ::

MEGNYITOTTAM.

Raktáron tartok minden kelendőbb gépeket, ahol a n. é. gazdálkodó urak meggyőződhetnek gépeink jóságáról. Főtörekvésem a n. é. gazdálkodó urakat a legjobb gépekkel kiszolgálni. — Egyben kapcsolva tartok varrógépeket, kerékpárokat, motoros kerékpárokat és technikai cikkeket, malom berendezéseket, és Diesel motorokat, nyers olaj és benzin minden nemben.

Tisztelettel **STEINER JÁNOS.**

Közgazdasági Bank Részv.-társ.

Nagyvárad, Teleky-utca 10 szám

Telefon 742 sz. Postatakarékpénztár 20161 sz.

Betétek után tiszta

5%

kamatot fizet.

Lohr Mária

ezelőtti KRONFUSZ

csipke-, vegytisztitó és kelmefestő

Budapest, VII. Baross-utca 85, sz.

FIÓKOK:

VI., Eskü ut 6. (Klotild-palota.)
VI., Andrássy-ut 16.
VI. Teréz-körut 39.
V., Harmincad-utca 4.
VIII., József-körut 2.
IX., Calvin-tér 9. sz.

Vidéki megbizások gyorsan és gondosan teljesittetnek.

Uj üveges üzlet.

Van szerencsém a nagyérdemü közönség becses tudomására hozni, hogy Nagyváradon Hant Frigyes cégnél **11 évi prakszisom után** után épületüvegezési és képkeretezési üzletemet **Olaszi, Szt. János-u. 2.** Grám-házban

megnyitottam.

Fő törekvésem, hogy a n. é. közönséget tartós munkámmal és szolid kiszolgálással megnyerjem. — Épület üvegezést és képkeretezést a legnagyobb pontossággel teljesitem, üveg porcelán, konyha edényeket jutányos árban szolgálok. A n. é. közönség pártfogását kérve mély tisztelettel:

Dobó (Oluhopolszky) Alajos.

HIRDETMÈNY.

Gróf Csáky Vidor körmösdi uradalmában kiparcellázás végett első minőségü takarmány, őszi, tavaszi szalma, török, polyva, annak idején tengeriszár, csalamádé, takarmányrépa, az összes élő és holt felszerelés szabadkézből a legtöbbet igérőnek eladatik.

Bővebb felvilágositással az uradalmi felügyelőség szolgál (Posta: Mezősas, távirda és telefon: Berekböszörmény 3).

Tavaszi füződivat 1909-re

A m. tisztelt hölgyközönség b. figyelmébe ajánlom előnyösen ismert mellfüző üzletemet, hol a füző **párisi és bécsi** modellek szerint készül. A legkényelmesebb, a legdivatosabb füzők kizárólag csakis

IZSÁK LIDIA

üzletében rendelhetők meg,

Raktáron tartok **füzőket** nagy választékban **3 koronától feljebb.** Füzők alakitása és tisztitások olcsón és pontosan eszközöltetnek. Szives meghivásra személyesen jelenek meg. Nagybecsü pártfogását kérve maradtam

Izsák Lidia

párisi és bécsi mellfüző specialista üzlete

Nagy Sándor-utca 1. sz. a.

Szolid árak! Külön próbaterem!

Biró Làszló

férfi és női divat szabó.

Párizs-utca 2. sz. Saját ház.

A nagyváradi tisztviselő fogyasztási szövetkezet szabója.

Telefon 832. **Telefon 832.**

A legmegbizhatóbb arcápolószer a szeplő és májfolt ellenes

Liliom-Krém

szappan és puder.

Ára 1—1 korona. **Ára 1—1 korona**

Kapható:

„Arany-Sas" gyógyszertárában Nagyváradon, Szent László-tér.

Alapittatott 1889-ben. Alapittatott 1889-ben

Berkes Bertalan

Nagyvárad, Zöldfa-utca 21. sz. a

TELEFON 180. TELEFON 180

A tisztaság kedvelők szives figyelmébe ajánlom »Emke« parquette és padló fénymázam, kerti butor festékeim miuden féle szinben brundinom, butor, réz és ezüst tisztitó szereim és cipőcrémem vevőimet 20 év óta elismert pontos kiszolgálásban és olcsó árban részesitem.

!! **Kérem cimemre ügyelni.** !!

Kalap virágok

a legfinomabb kivitelben, valódi francia rózsák a legszebb szinekben, valamint präparált pálmák, disznövények és menyasszonyi koszoruk **mélyen leszállitott árban** kaphatók **Kapucinus-utca 5. sz. alatt.** Régi virágok festését és frissitését jutányos áron eszközli: **REICH :: IRMA**, művirágkészitő. ::

A »*Nagyváradi Első Kölcsönző és Takarékszövetkezet*« f. évi julius hó 1-én, Nagyvárador a *Bémer-téri Foynár-ház első emeletén* megkezdte müködését és megnyitotta az **első 3 és 6 éves évtársulatait.** Alulirott igazgatóság felhivja a város és vármegye közönségét a szövetkezet kötelékébe való belépésre.

A Nagyváradi Első Kölcsönző és Takarékszövetkezetbe beléphet mindenki, a ki magát heti 1 koronás törzsbetét fizetésére kötelezi. Minden tag több törzsbetétet is jegyezhet.

Befizetések a szövetkezet helyiségében eszközlendők. Vidékiek a befizetésre postai csekklapot kapnak. A «Nagyváradi Első Kölcsönző és T. szövetkezet« tagjainak heti befizetéseikkel kamatozó tőkét gyüjt tagjainak, a belépéskor előnyös kölcsönöket nyujt, kezesség mellett kötelezvény vagy váltóra, ingatlanokra betáblázás mellett. Ezen kölcsönök a heti befizetésekkel, melyek a befizetőnek kamatoznak, fizethetők vissza a 3 vagy 6 év időtartam alatt. Minden tag a belépéskor annyi kölcsön felvételére van jogositva, a mily összeget törzsbetéteivel befizetni kötelezett. Egy törzsbetét 3 év alatt 150 kort, 6 év alatt 300 kor. hitelre jogosit. A befizetett törzsbetétek részesednek a szövetkezet tiszta jövedelmében. Beiratkozások a «Nagyváradi első Kölcsönző és Takarékszövetkezet» Bémer-téri helyiségében tejesithetők.

A Z I G A Z G A T Ó S Á G:

Lukács Ödön
Nagyvárad városi tanácsos, alelnök.

Aufricht Mór
termény kereskedő.

Blayer Lajos
földbirtokos, (P.-Pernyes.)

Barta Béla
a Bihar-Szilágyi olajipar r. t. igazg.

Dr. Fássy Lajos
Biharvármegye tiszti ügyésze.

Száhlender Károly
nagybirtokos, elnök.

Dr Grösz Menyhért
kir. törvényszéki orvos.

Lichtmann Menyhért
birtokos (Monos-Petri.)

Dr. Mártonffy Marczel
kir. jogakadémiai tanár.

Dr. Pácz Sándor
prem. kanonok, gimn. tanár.

Dr. Popper Akos
a Központi Takarékpt. igazgatója.

Dr Halász Márton
ügyvéd, jogtanácsos.

Dr. Sarkadi Lajos
ker. és iparkamarai titkár, alelnök.

Dr Rezső Mór
ügyvéd.

Szmazsenka Ernő
vasuti igazgató.

Dr. Thury László
Nagyv. város tiszti főügyésze.

Dr. Váruai Ferencz
ügyvéd.

SZOLID

BUTOROKBAN

alkalmi beváráslás eszközölhető, különösen **menyasszonyi berendezésekben a Fekete Sas palotában** (a Szent :: László-téri oldalon) hol a legmodernebb háló-, ebédlő- uri-szobák, szalon-berendezések, vas- és rézbutorok ::

mélyen leszállitott árak mellett adatnak el.

TÖRELSZTÉSES JELZÁLOGKÖLCSÖNÖKET

10, 15, 20, 25, 30, 35, 40 és 50 évi visszafizetésre

féléves részletekben,

melyekben a kamat és tőke törlesztése bennfoglaltatik, 500 koronától kezdve a legelőnyösebb feltételek mellett ad,

esetleg drága kamatozásu kölcsönöket konvertál a

Polgári Takarékpénztár Részvénytársaság Nagyváradon.

Kölcsönkéréseknél telekkönyvi kivonat és kataszteri birtokiv beküldése szükségeltetik.

MINDENNEMÜ

BUTOROK

Telefon 517. Telefon 517.

háló- ebédlő- és szalon berendezések a legszolidabb kivitelben a részlet üzlet megszüntetése folytán **legolcsóbban** :: vásárolhatók ::

Stern Vilmos

kárpitos és butorüzletében

Nagyvárad, Nagypiac-tér, (Óvári-ház)

Pénz.

Olcsó

töketörlesztéses kölcsönt

10—75 évre folyósit, ugyszintén régi drágább kamatu kölcsönöket kicserél, convertál a lehető legrövidebb idő alatt.

Hazak, szőlők, földbirtokok

örök árban való ***adás-vételét*** vagy ***bérletét*** a legsikeresebb eredménynyel közvetit.

Földbirtokok parcellázását

saját költségére elvállalja és financiroza.

Faludi Ignác,

volt takarékpénztári titkár,
bankbizományi és hitelforgalmi iroda
Nagyvárad, Mészáros-utca.

Telefon szám 424.

27

Biró István

cipész mestsr

Nagyvárad, Nagyteleky-utca 38. sz.

Készit mérték után uri és női cipőket, kifogástalan szabásuakat. És **egyéves önkéntes uraknak** minden fegyvernemhez cipőt, csizmát előirás szerint legjutányosabban. —

Olcsó árak! **Pontos munka!**

UJ! UJ! UJ!

SPRINGER és JANOWSKY

mindennemü diszitő és butorra való :: paszományok készitői ::

Fővárosi izlés! **Olcsó árak!**

Modern munka!

!! ! Költségvetések dijtalanul ! !!

Nagyvárad, Teleky-utca 11. sz.

Tiszelettel hozom a nagyérdemü helybeli és vidéki közönség becses tudomására, hogy

Nagyváradon, a Rákóci-ut 3. sz. a.

Weinstock-féle óra, látszer és :: fényképező cikkek üzletet ::

átvettem, melyben ezen áruk nagy választékát raktáron tartom és azokat jótállás mellett pontosan javitom. Főtörekvésem, hogy a mélyen tisztelt közönség bizalmát kiérdemeljem, miért is becses pártfogást kérve vagyok mély tisztelettel

PETRI ÁRPÁD

órásmester, látszerész és műszerész. «KODAK» gépek és filmek kizárólagos raktára Nagyvárad és Bihar-megye részére. ::

Halló! Kérem a 882. számot! t. i.

Frenkel Ignácz

asztalos

Kert-utca 16. szám alatti butorraktárát, hol minden szoba- és konyha-butor raktáron van Vesz és elad kevésbbé használt butorokat. Butor tisztitást és szakszerü javitásokat a legolcsóbban végez. Butorszükségletünk beszerzése előtt saját érdekünkben ne mulasszuk el a fenti céget felkeresni.

APRÓHIRDETÉSEK.

Mf nden szó 4 fillér. Vastagabb betüből 8 fillér. A legkisebb hirdetés 40 fillér. Apróhirdetések felvétetnek a kiadóhivatalban: Szilágyi Dezső-utca 5 szám. Telefon szám 263.

Németül játszva

megtanulni vágyók küldjék címüket a kiadóhivatalba. A világhirü Berlitz-módszer szerint mindenki németül beszélni, irni, legrövidebb idő alatt és perfektül megtanul.

Eladó ház.

Kert-utca 5 számu Bölcsőde-utca 11 számu házak olcsón eladók. Értekezni Kert-uca 5.

Shuttlewort 4 lóerejü

cséplőkészlet uj 12 hétig volt üzemben **8 lóerejü** teljesen javitott cséplőkészlet. **8 ló erejü** használt üzemképes Loéomobil eladók **Kugler és Andrényi Nagyvárad.**

Fudally Bálint

készit papi, katonai, diszmagyar, sport és mindennemü uri divat ruhákat. Lakása Sal Ferenc-u. 14 a,

Weisz Izsó

bádogos és vizvezeték berendező, elvállal uj munkát és javitásokat. Kolozsvári-utca 17.

Lakás

keresőknek ajánljuk próbálkozzanak meg a Tiszántul apróhirdetéseivel.

Legszebb

kivitelü nyomtatványokat a Szent László-nyomda készit. Nagyvárad, Szilágyi Dezső-utca,

Elegansan

csak az járhat aki Körősi uri szabónál dolgoztat. Körözs-utca 44.

Szives

figyelmébe ajánljuk vegyi tisztitó éz ruhafestő intézetünket ölt nyök, női ruhák, selyem blousok, batiszt ruhák. függönyök stb. tökéletes és gyors tisztitására vagy festésére. Gyászesetben ruhák soronkivül festetnek feketére. A tisztitott ruhák kivánatra kijavittatnak. Varg és Nagy müfestészeti és vegyészeti mosóintézete Nagyvárad, Szent János-utca 48. Üzlet: Fekete Sas épület. Passage 26—b. Gyüjtő telepek: Teleki-u. 24. sz. a. Hőnig Albert. Szinház-u. 4. sz. a. Székely Imre.

Fontos mindenkinek

tudni, hogy üvegezést, kép rámázást legolcsóbb árban **Goldberger** üveg és porcellán kereskedő készit. Ugyanott egy puld eladó. Tanulók felvételnek Teleki-utca Weisz Károly-ház (Joó Lajos mellett.)

Kávémérés.

Van szerencsém a nagy érdemü közönség becses tudomására hozni, hogy Kossuth-utca 8 szám alatt kávémérést nyitottam. Naponta friss uradalmi tej és tejtermékek. **Kis kávé 7 kr., nagy kávé 9 kr.** Helybeli és vidéki lapok.

Grünfeld Jozefin

női ruhatermét Körözs-u. 17 szám alá helyezte át.

Lőrinc Lajos

kárpitos Nagyvárad Kolozsvári-utca 30. Elvállal e szakmába vágó mindennemü uj munkát és javitásokat.

Kanczil és Széles

mübutor asztalosok Körösutca 9. Jutányos árban készitenek háló és ebédlő szoba berendezéseket.

Cimbalmot

(pedálosat) keresek megvételre. Cim a kiadóba

Tanuó

felvétetik Benkő könyvkereskedőnél Nagyvárad, Rákóczi-ut.

Pethő Zsigmond

mázoló lakása: Uri-utca 29. sz. Telefon szám. 875

Gazdasági gépek,

gőzmotorok, gáz. petroleum, benzin, nyersolaj, szivógázmotorok és malomberendezések gyárilag javittatnak és felszereltetnek. — Nagyvárad, Kolozsvári-u. 29—43. Debreczeni Lajos gépjavitó mühelyében.

Figyelem!!

Tisztelettel értesitem a n. é. közönséget, hogy kerthelyiségem megnyilt. **Jónás** Péter vendéglős Nagyvárad-Velence pályaudvar.

„Egyetértés“

kávéház. Egész éjjel nyitva. Mindennap cigányzene. — Női kiszolgálás. Kifogástalan italok.

Három

Pallas-Lexikon, teljes 18 kötet olcsón eladó BENKÓ antiquariumaban Nagyvárad, Rákóczi-ut.

Fodrászterem.

Figyelmes kiszolgálás, polgári árak, havi és jegybérlet. **Orenstein** Izidor Szacsvai-utca 24.

Kiadó

Lukács György-u. 33. sz. 4 szobás utcai lakás előszobával mellékhelyiségekkel azonnal. Esetleg ezen ház eladó.

Eadó

egy jó karban levő gordonka 50 koronáért, ugyanott egy régi mester gordonka 200 koronáhrt. Cim a kiadóban,

Vörösbor!

Nyáron a legkellemesebb ital; Literje 32 krajcár Mertznél, Körös-utca.

Kiadók

üzlethelyiségek ujonan alakitva, füszerkereskedőnek vagy iparosoknak alkalmas. Szt. János-u. 4.

Egy

egészen uj amerikai rendszerü 4 oktávos 3 változatu harmonium olcsón eladó. Cim a kiadóhivatalban.

MOSKOVITS

anatomiai cipők a legjobbak.

Tanonc

felvétetik Körösi János férfi szabónál Körös-u. 44.

Finom

cukrász sütemények, fagylalt és jegeskávé: **Kovács** Endre cukrászdájában Szt. László-tér 12.

Eladó

Szigligeti-utcán a 6. sz, ház.

Kalapok

a legjobb minőségben és a legdivatosabb formákban **Reichard** áruházában kaphatók.

Kepes Elek

orvosi kötszerész és kesztyüs, Nagyvárad, Sas-szálloda. (Passage,) Készitek saját műhelyemben a legkomplikáltabb sérvekre kitünő sérvkötőket továbbá haskötőket. gummi harisnyákat egyenes tartókat, betegápolási cikkeket és minden e szakmába vágó munkákai a legjutányosabb árban, jótállás mellett. — Szarvasbör-lcpedőket és vánkosokat, valamint mindennemü másféle szarvasbőr-munkákat is készitek a legjobb kivitelben. Kesztyü tisztitást és mindennemü javitást is felvállalok. Nők és férfiak részére külön próba-terem.

Bártfai cukrász.

Fő-u, Gerlichi-ház. május 1-től kitünő fagylaltot és jeges kávét készit naponta változatosan. Ugyan ott tisztán és tea vajból készült tészták és torták kaphatók darabonként 8 fillér Minden e szakba vágó megrendelést a legjutányo

Öreg hegedü

kitünö hangu hatvan koronáért eladó. Cim a kiadóban.

REISZ MIKSA

butorgyára

Békéscsaba. Nagyvárad.

Kizárólag saját gyártmányu, elsőrendü békéscsabai butorok eladása

olcsó gyári árakban.

Modern vas- és rézbutor! **Rajziroda!**

Nyomatott a Szent László-nyomdában, Nagyváradon